

DAUGAVAS DARĒDZE

№ 6(207) 86. g. 12. VIII

Lappuses
literārais konsultants
IMANTS AUZIŅŠ

Gaviļes

Tās debesis,
kas nokrita
un sagāzās
pār tavu galvu,
vai tās nav atkal cēlušās
uz platiem spārnjiem augšup?
Vai zilā emaljā
tev nespīd grants
zem kājām tagad?
Vai iesi vairs kā ceļnieks,
kurš neredz tumsā tālu?
Es skatos saules liliņās,
kur spozme zelta kausos
ar prieku cieši savijās,
un klausos,
klausos,
klausos
gaviļes.

Ausma Pormale

Ja cilvēks no cilvēka dziedē
Kā puķe no puķes zied,
Tad cilvēks cilvēku dziedē:
No tukšes smiltim,
No skumjas,
No riebigas nezāles...
Tad divēsele saulainas taptu
Pat tumsākā mijkrēslī.
Vai, domājāt, neatlabtu
Laimīgā mirklī?
Bet cilvēks kā sienu vienaldzīgs
Stāv otrāji sienai blakus;
Siena pret sienu. Vai aridzan —
Redz tikai ara laku.
Tāds plakstiņu trauslums
ačgārnīgs,
Kā gribas vai balsi kliegt:
— Nevajag! —
Aiziet labāk uz puķu pļavu!..
Nekliegt, netrakot, neaizliegt!..
Uz puķu, tikai uz puķu pļavu,
Kur galva pie galvas zied!..

Ausma Pormale

Punkts

Brūnganā nišā — zaigana vāze:
Tajā dzeltenu frēziju lāses
Lejup likst.
Uzpil uz deguna lietus.
List.
Kur lietussargi? Gaisā jau šalc.
Bet vāzi kā smalku un dārgu lietu
Negaisa steigā glāb!
Brūnganas nišas maigums
Un frēziju oranžais, traustlais siets.
Uz vāzi ar frēzijām visu laiku
Raugās ik ceļnieks.

Ausma Pormale

Mijkrēslī

Domāju lielas domas
par pavarda siltumu,
kur satikt mieru bez viltus
var cilvēks, ja pats ir tirs.
Atmiņā ceļasomas,
kas gremdēja nemierā;
kā upes, kas jūrās ierit,
bez mīlas pulsējot.
Gribētos galvu noliekt
uz māmuļas spilvena,
kur prieka un maiguma pilna
māj istaba saulrietā.
Iztraucē sveši soļi.

Ausma Pormale

Dzīvājo vidū jau piecus gadus trūkst Ausmas Pormales — dzejnieces, kas nesa ap sevi gaismasloku. Daugavas mirdzums Ausmu Pormali iedvesmoja visu radošo mūžu. Viņa bija lepna ar to, ka daugaviete. Ausma Pormale dzimtas takas vienmēr pieminēja ar izcilu sirdssiltumu un bijību. Viņa legāja mūžībā vēlā rudenī — kad vairs kokiem nebija lapu. Raiņa kapos četri bērzi ap viņas atdusas vietu ir tik balti kā ritaasma.

Dzejnieces piemiņai sagatavoju viņas dzejoļu pirmpublicējumus.
Ilga Rismane

Mājas uzdevums

Nesēdēt, kultivējot skābu ģimi,
nesēdēt mājās bez dzirkstīles,
bet ar stipru un liesmainu limi
pielīpināt ikdienai romantikas
strēmeli!

Kāda vizoša lental
Pa vizošu lentu serpentins peld
kā pa aprīja vižņiem.
Starp serpentīna putām mimozas
māj ar zeltītiem dienvidziļņiem;
jau februāra beigās,
jau pavasaris driz nāks.

Trauki skalojas mazās virtuves
lielās spodribas palos,
drānas mazgājas pašas...
Sniegos, puteņos, ziemas salos
nosalis rūpju rēgs;
sazel prieģi mirkļi pļava,
saplaukst, kur mitinās mila un
spēks,
mājas uzdevums mūžīgais.
Tavs.

Ausma Pormale

Ir sāpe, kas nepārsāp.
Tā paliek kā mūžīga rēta.
Ir sāpe, kas nepārsāp.
Un nevajag, ka to pēta.

Ir sāpe, kas nepārsāp,
No likteņa sirdi sēta.
Ir sāpe, kas nepārsāp,
Cik nolādēta, tik svētā!

Ausma Pormale

Ausma Pormale — viena no tām mūsu dzejniecēm, kas piesaista ar savu aktīvo klātbūtni dzejoļos par dabu, darbu un mīlestību, ar smalkumu formā un saturā, ar savu tieksmi apliecināt skaisto.

Nu jau Ausma Pormale piecus gadus atdusas Raiņa kapos un viņas pieminēklim grānīts, melns ar gaiši pelēku dzīslu, atvests no Daugavas krastiem pie Pļaviņām (dzejnieces mātes izraudzīts, Pļaviņas apdārināts) un uzstādīts starp četriem baltiem, dzīvības pilniem bērziem aplūsošu mūžu dārzā. Taču Ausmas Pormales dzejoļi dzīvo savu dzīvi starp mums. Pat it kā brīnīdamies, ka pati dzejniece jau veic aprites loku aizsaulē.

Ausma Pormale dzimusi 1939. gada 28. aprīlī Livānos strādnieku ģimenē. Vecākie brāļi priecājas līdz ar vecākiem par diviņo nākšanu pasaulē. Gunārs un Ausma prasa īpašu uzmanību, Ausmu izdevies atdzīvīnāt, kaut gan viņai ir iedzimta sirdskaite. Ģimene agri zaudē apgādnieku — tēvu.

Nākamā dzejniece jau kopš bērnības iemil bilžu grāmatu ar saistītu vārdu, lasa daudz: ko vien iespējams izburtot. Dunavas pamatskolā ierosmes lasīt izpratnē guvusi no iniciatīvas bagātiem skolotājiem.

Bērnības vasaras dažkārt aizrit pie krusttēva Sunākstes pusē. Skaistais Piksteres ezers ar apkārtnes pakalniem un nolejām iespiedies neizdzēšamā atmiņā ar visu jaunradē izmantojamo vērojumu daudzveidību. Lai kur' arī Ausma Pormale vēlāk atradās, viņa bieži atcerējas, cik debešķīgi zied pienešas pie autobusu pieturas, cik zaļas saulē mirdz pļavas un cik bezbēsiļi mēdz būt koki, kad brauc no Jēkabpils uz Vecā Stendera piemiņas vietām.

Sunākstē nākamā dzejniece dzirdējusi teikas un nostāstus par apslēptām bagātībām, par senatnes kariem un drosmīgiem karavīriem, par tautas atbrīvošanās cīņām un uzvarām. Tā jau ir sava veida bagātība.

Livānu vidusskolā (1954.—1958.) nākamā dzejniece daudz domā par dzīves jēgu un sūtību. Kamēr citi skolabērni spēlējusi bumbu un draiskulojušies, Ausma kaut kur nomalūš iecer dzejoļu rindas un nozīmīgākās atzīmē piezīmju bločņos. Vēlāk dažādie uzmetumi kļuviši par pamatu avižu korespondencēm un garākiem dzejojumiem.

1958. gadā dzejoļi publicē «Karoģis».

Ausmai Pormalei interesē un patīk rakstīt vārda burvīgums, tieši tādēļ sākas piēnākumi bijušā Pļaviņu laikraksta «Daugavas Rīts» redakcijā, kur dzejniece publicē rakstus un daiļdarbus, noslēp stīlu un valodu. Mācās mašīnrakstīšanu. Un šī aizrašanās kļūst par ilgu nodarbi dažādās iestādēs (lai labāk iepazītu apkārtnes vienkāršo cilvēku priekus un bēdas). Ausma Pormale aiziet uz Pļaviņu un Krustpils tautas tiesu par sekretāri mašīnrakstītāju (1959.—1960.).

Tai laikā intensīvās konsultācijas pie dzejnieces Mirdzas Kempes palīdz Ausmai Pormalei izkopt un nostiprināt literāro talantu. Uz Rīgu tiek vestī jaunsarakstīti dzejo-

lūki, uzklausi ciešanas, ar simpātijām nolūkoties ziedošā jaunībā. Diplomātiska un taktiska dzejniece bija visu mūžu.

Dzejas mācekles gadi aizskrējuši meklējumos un atradumos. Padarītā darba rezultātā iznāk dzejoļu krājums «Atveru logu». Se dzejniece aicina cilvēku uzvert visu labo un skaisto, dzīvot pilnvērtīgi. Dzidri dienu vērojumi, dvēseles pārdzīvojumi, pozitīvo emociju apliecināšanās zemes spēks ierosina lasītāju pārvērtēt arī pašreiz dzīvojamā jūtu dzīvi.

Ir tapušas literārās pasakas «Skumjas» un «Vēstule lācēnam». Caur tām atnāk pie cilvēkiem personificētā formā iejūsmas, kas māca būt redzīgākiem šai pasaule. Atrodas ar cilvēciskām īpatnībām apveltīts lācēns, kuru var iemīlēt, bet nav iespējams paturēt.

Un smeldze par skaistumu, kas aiziet nezdams. Un lepnums par cilvēku, kas ir īsts dabas bērns savā patiesībā. Saulaina ir atkalredze ar saviem literārajiem tēliem, kad tos ierauga publicētus vai dzird skandējām pa radio.

Pirmās veiksmes spāno un iedrošina... aug dzejoļu meistarība un paplašinās redzesloks, kvantitatē pāriet jaunā kvalitātē. 1969. gadā iznāk otrais dzejoļu krājums «Izturība».

Intensīvais dzejasdarbs starp abiem krājumiem devis gandarijumu, publikācijas — nevilto tu prieku, arī materiālu atspaidu.

1971. gadā Ausmu Pormali uzņēma Rakstnieku savienība.

Dzejniece apprecas ar Vili Silenieku. Pēc neilga laika gaitas aizved katru uz savu pusi, izšķiras.

Zināšanu alkas Ausmu Pormali aicina uz Maskavu. No 1971. līdz 1973. gadam bijušas negurstošas un interesantas mācības Maskavā, PSRS Rakstnieku savienības Augstākajos literatūras kursos dzejniece Aleksandra Mežirova vadītāja dzejas seminārā.

Dzejnieces ceļš, grubuļains un rūpju pilns, turpinās. Viņa izkopt savu meistarību, apgūst daudzveidīgas pantu formas (tankas, hoku, oktāvu, trioletu, iso sonetu,

ILGA RISMANE VĀRDA ZENĪTS

Ausma Pormale, viesodamās Rīgā, apmetās arī citur, tai skaitā pie manis. Jo bijām domubiedres jauno autoru semināros, kur vairākkārt esam klausījušās, kā iztirzā dzejoļus un stāstus. Ausma Pormale lasīja iesniegtos darbus. Kā allaž, trausla un svaiga un it kā jautājoša, par kaut ko izbrīnīta un pārdomājoša. Pilna ierosmju, vērtēja savu kolēģu darbus, palīdzēja tos sīkāk analizēt, ieteica, kā varētu labāk izsacīt sasāpējušo domu.

Un Ausmas Pormales dzinis: būt vēl tuvāk literārajai dzīvei — ar Mirdzas Kempes gādību pieplīdās. Sakarā ar pārnākšanu uz patstāvīgu dzīvi Rīgā, kur saņem istabu Aleksandra Čaka memoriālajā dzīvoklī, viņai ir labākas iespējas gan rakstīt, gan ārīsties. Piešķir vasaras istabīņu Jūrmalā, izgādā ceļazīmes sirds asinsvādu tipa sanatorijā. Protams, sirdskaite ir grūta un nogurdinoša.

Ausma Pormale 1961. gadā iestājas republikas vecāko pionieru vadītāju skolā. Gūtās zināšanas skolu praksē pielieto tikai vienu gadu. Taču paplašinājies apvārnis dzejai.

Vēlēdamās izzināt ikdienas darba varonību, dzejniece turpina strādāt par sekretāri mašīnrakstītāju: Rīgas rajona izpildkomitejā, Latvijas telegrāfa agentūrā, Mākslas muzejā, Latvijas komitejā kultūras sakariem ar tautiešiem ārēmes, Zinību namā, tramvaju un trolejbusu pārvaldē.

Ausmas Pormales interesē par rakstīto vārdu stāvēja interese par runāto vārdu. Tā viņu aizved pat uz Dailes teātra studiju, kur kārots iestāties. Taču Eduards Smilģis atraida mazā auguma, neizkoptu kustību dēļ, kā arī nepietika prasmes atveidot izvēlēto etiķi.

Tomēr savas dzejas Ausma Pormale runāja izteiksmīgi, ar iefjūtu un šarmu. Spēja neatvairāmi patikt ne reizi vien bijusi Ausmas Pormales interešu degpunktā. Viņai piemita arī spēja saprast cil-

Redz folkloras izplatību šodien. Iepazīst folkloras ekspedīciju jaunieģuvumus un pētījumus. Lasa grāmatas par folkloristiku. Top jauni pašas dzejoļi par pārdzīvoto un izjusto.

Ne reizi vien dzejniece atpūšas un ārstējas PSRS literatūras fonda jaunrades namā Dubultos. Tur viņa stundām ilgi var apcerot skatīties uz jūru, uz priedēm, uz putniem. Ieklausīties zaru šalkā, viņu dziesmās. Te var atpūsties no sadzīves rūpēm, un kārtējām darbavietām. Tapa dzejoļi dažādās pantu formās, labi rakstījas vēstules, bija iespēja izlasīt jaunākas grāmatas.

Kad apciemotu Ausmu Pormali jaunrades namā, viņa allaž priecājas par mājīgām istabām, kur ir telefons un ērts galds rakstāmasīnas novietei.

Dzejoļi daudzreiz ieradās pie dzejnieces jau gatavā veidā — tika pierakstīti steidzīgi, lai neizgaist. Bija arī tādi, pie kuriem ilgstoši nācās strādāt. Dzejniece pat atzina, ka dzejoļu rašanās ceļi ir dažādi un impulsi, kam pateicoties tie radušies, vēl daudzveidīgāki.

Ausma Pormale ir savdabīga noskaņu un tīru, nesamaitātu jūtu paudēja, savā būtībā liriski, kas visbiežāk saskaras ar mīlas, nāves un dzīvības momentu, attēlo gan sāpes, ciešanas, prieku un sajūsmu. Ausma Pormale visvairāk mājāsies no Tautas dzejnieces Mirdzas Kempes, kura arvien vēlējās izcelt no tumsas dzīlēm brīnumu, neskuma, ja otra godam zvanīja visi zvani, neaizbildinājas ar saimnieciskām rūpēm, savu darbu un sevi paturēja pirmajā vietā. Vārds — rotāja, vārds — cīnījās, vārds — bagātība. Avīzudzeja un mākslasdzejā. Liriski dramatiska monologa māksla dzejā. Par to un daudz ko citu Ausma Pormale debatēja ar Mirdzu Kempī. Un Tautas dzejnieces garīgais spēks, apvārsnis un kultūra audzina Ausmu Pormali, palīdz uzlet dzīlos dvēseles slāņos vēl dziļāku dzejas satvaru.

Ausma Pormale mācās radoši izmantot savā daiļradē folkloras elementus. Ievērojamā dzejniece līdz pat mūža galam dzīvo līdzī Ausmas Pormales priekiem un beidam. Mirdza Kempe — Ausmas Pormales garīgā māte, dāvināja fotoportretu ar pašrocīgu veltījumu: «Manai meitīņai Ausmai».

Tautas dzejnieces bērū dienā Ausma Pormale teica izjustu atvadrunu. Pie Tautas dzejnieces kapa Dzejas dienu atceres brīžos Ausma Pormale ir nolājusī īpatnējus veltījumus. Daudzas cilvēciskas Tautas dzejnieces īpašības allaž pacēlušas pāri ikdienai ar dzīvesprieka spēku.

Ausmas Pormales dzejaspasauļe ir cildenu emociju, noskaņu un pārdzīvojumu bagāta. Publikācijas bijušas vaj visos ievērojamākos preses izdevumos. Katrs rīts dzejniecei iepriecinājis, diena sniegusi jaunās krāsas un vakars atnesis nemiera un atmiēra burvību. Dienas dzīvotas ar steigu vēl daudz ko paveikt. Dzejoļi stāvējuši it kā sardzē pār šo liriskas pilno dzīvestrauksmi, kas, arī sabangota, atgriezās pie saviem pirmsākumiem — Mātes Dzimtenes, Mātes Saules un Mātes Zemes. Un godbijīgi nolie galvu Sievietes — Mātes priekšā.

Cik tālu sniedzas atmiņa, Ausma Pormale vienmēr dzīvojusi līdzī tam, kas notiek mūsu literatūrā, arī pati labprāt piedalās dzeju pēcpusdienās un sarīkojumos, savā autorvārā Mākslas darbinieku namā jauki un izteiksmīgi lasa jaunākos darbus, savijodama klausītājus ar neparastu emocionālītāti. Ausma Pormale ir interesanta sarunu biedre, pieklājīga, allaž sasveicinās ar cilvēkiem, kurus pazīst. Atlicina laiku, lai aprunātos. Audzināja jaunus literātus, kādu laiku būdama pulciņa vadītāja Pionieru namā. Savu literāro pieredzi dāsnī dāļāja arī citiem skolēniem. Mīlēja puķes un ne reizi vien pa ielu redzēju viņu ejam ar pavasara puķu pušķīti rokā. Bija neizsakāmi priecīga, kad, ejot ciešos, aiznesu kādu pašaudzētu ziedu.

Ausmai Pormalei dzīvojot tai pašā dzīvoklī, kur savā laikā dzīvojis Aleksandrs Čaks, radās sevišķa interese par Aleksandra Čaka daiļradi, par viņa rakstīto vārda mantojuma saglabāšanu, morālu atbalstu viņa sniedza šī svarīgā jautājuma entuziastei Emilijai Briēžkalnei.

(Turpinājums 4. lappusē.)

VĀRDA ZENĪTS

(Sākums 3. lappusē.)

Ausmai Pormalei bija istaba, kurā gaumīgi iekārtota grāmatu sekcija un pie sienām tikšanās vakaros ar lasītājiem dāvāti mākslas darbi. Vēlāk Ausmai Pormalei turpat piešķīra vēl otru, mazu meistarsastābiņu, kur saradās daudz grāmatu un sienasbildes. Pārī visam — garīgās intereses, cieņa pret klasiku, cenšanās apgūt to labo, ar ko dzejascilvēks acināts kalpot lasītājiem.

Bet sirds kaite kļūst arvien mokošāka. Lifts uz ceturto stāvu bieži vien nedarbojas, tad paiet vairākas stundas, kamēr tiek līdz dzīvokļa durvim. Iespēja pārcelties uz dzīvi jaunuzceltajā rakstnieku dzīvokļu namā Vesetas ielā tā arī neatrodas.

Ausma Pormale, zobus sākotusi, turpina pašizglītošanos un raksta dzejoļus, lenām, bet neatlaidīgi savu vietu ieņem tēlojumi.

Ausma Pormale ir daugaviete. Pļavinās kopš 1954. gada joprojām dzīvo viņas māte. Vietlvas ielā, otrajā stāvā ir vienistabas dzīvoklis ar sliņu zemjuma izbūves istabu. Lejā ir dārziņš, kur izaug salāti, loki un burkāni. Pavasaros pa Daugavu iet vareni ledusblūķi, un dzejnieces māte allaž apbrīno palu izcilo spēku. Gar viņas dzīvesvietu iet garām gan mūsu dižupe, gan šoseja uz Rīgu, Madonu vai Jēkabpili. Saskaļdito un atkal blakus tikušo straumju stihija allaž ir bijusi poētiska.

Literārie sakari ar Stučkas rajonu Ausmai Pormalei pastāvējuši vienmēr, un publikācijas laikrakstā «Komunisma Uzvara» iepriecinājusies gan lasītājus, gan pašu dzejnieci. Tiekoties ar klausītājiem dzimtajā pusē, arvien dzejniece bijusi pacīlātā noskaņojumā. Jo silta atceres saistās ar viņas bērību un jaunību pie Daugavas baseina elpas. Arī smagie peckara sadzīves apstākļi, kas rūdījuši gribu un apzinātu mērķtiecību, nav bijuši tikai viennozīmīgi smagi. Tie palīdzēja ātrāk veidoties dzejnieces personībai.

Interese par Indiju un hatha jogu nāk talkā Ausmai Pormalei

vēl vairāk paplašināt zināšanas par tālām zemēm. Dzejniece daļēji bija pazistama ar esperanto valodu, kuras uzlabotais variants saucās ido, un arī to viņa centās apgūt, lai tulkotu un atdzejotu, lai būtu apvārsnīgi sarakstes biedri, lai iepazītu dažādas tautas un viņu filozofiju.

Ar krievu valodas starpniecību Ausma Pormale atdzejoja japāņu tankas, pati vingrinājās rakstīt austrumniecisku pantu formās un domāšanas stilā, bija viņai literārie domubiedri Kamčatkā un Austrālijā.

Ja tālās zemes Ausma Pormale apzināja galvenokārt caur grāmatām, tad tuvās kaimiņrepublikas iepazīsusi, ceļojot personiski.

Braucām kopā uz Igauniju, un Ausma Pormale īpaši priecājas par Tartu universitātes vēsturisko ēku, tikāmies ar profesoru Aristi un apbrīnojam viņa valodniecisko vērienu, baudījām lieliskā Munamega kalna apkāmes ainavas, atceļā pa Ziemeļvidzemi skatījām pakalnos baltus margrietīgu laukus, tikāmies ar Tautas dzejnieka Ojāra Vācīša vecākiem, apskatījām Linarda Lācena un Elinas Zālītes piemiņas vietas. Ausma Pormale izjuta un saprata dabas elpu, un tas mūs vienoja. Sos braucienus Ausma Pormale atcerējās ilgi un ar sirdsiltumu, pētīja redzētās vietas avīzēs, žurnālos, grāmatās.

Ausma Pormale brauca uz radošās jaunatnes nometnēm Lietuvā. Tur uzzināja daudz jauna par kolēģu darbiem, sirsniņās sarunās un disputos saturīgi aizritēja laiks, kad varēja gūt jaunas ierosmes un idejas atdzejotiem un saviem atmiņu miniaturuzzīmējumiem vārdos.

Bijām arī žurnāla «Liesma» lasītāju konferencē Rēzeknē. Zēla maijs, ziedēja ievās un gaiļpīši. Ausmu Pormali ar ziedu pušķiņiem rokā mašīnas atpūtas brīžos diapozitīvos iemūžināja fotokorespondents Ojārs Mārtinsons. Gan Viļānos, gan Varakļānos priecājāmies par ziedošiem dārzjiem un pilnpuķu pļavām. Rēzeknieši sirsniņi sagaidīja. Vietējie aktieri toreiz vēl topošā dzejnieka un režisora Anto-

na Kūkoja vadībā deklamēja latgaliešu folkloru. Ausma Pormale lasīja savus dzejoļus, uzsverot katru vārdu, katru domu, līdzī dzīvojot tam, kas dzejiski attēlots.

Ausma Pormale interesējās par tēlotāju mākslu, viņai ļoti patika Jāzepa Pigožņa grafikas, Edgara Vintera gleznas. Pašu dzejnieci gleznoja Oskars Vindedzis, portreti bijuši izstādēs. Ne reizi vien, apmeklējama republikas mēroga izstādēs, Ausma Pormale atsauksmju grāmatās ierakstījusi saturīgus un radošus novērtējumus un novēlējumus.

Ausma Pormale jūsmoja par fotomākslu, apmeklēja izstādes Vērtēja un salīdzināja. Pašai arī patika bildēties.

Ausma Pormale gaumīgi ģērbās. Savu iespēju robežās centās būt moderna. Valkāja tumšas krāsas adījumus ar rotaslietņiem.

Ilgus gadus Ausma Pormale sarakstījās ar domubiedriem un autoritatīviem padomdevējiem, sirsniņiem draugiem Valdemāru Anciti, Viktoru Livzemnieku, Ati Silarozi, Jani Brikmani, Ināru Bredrihu. Ilgstoša sarakste ar Mirdzu Ķempi Ausmu Pormali ir gan mācījusi, gan garīgi apskaidrojusi. Dažreiz tā bija arī skarba, pārmetumi bija pelnīti. Par nepietiekošu spēku koncentrēšanu dzejasdotumu virzienā, par nevariību sadzīves likstās, par nepietiekamu mācīšanos utt.

Ausma Pormale brauca pie Janas Mores uz Ventspili, iepazīs ar pilsētu un skaisto jūru, ziedošām tulpēm labi koptajā piemajas dārzīnā. Lasīja savas dzejas Ventspils skolēniem un literatūras interesentiem. Arī Jana More ar deļiem savukārt viesojās pie Ausmas Pormales, tad skanēja dzejas un bija patikami klausīties viesmīlīgajā namamātē. Viņai allaž atradās pa svaigam dzejoļim, pa gaidītam uzmanības apliecinājumam.

Ausmai Pormalei patika literatūrtūpniecība. Viņa lasīto vēlējās arī izvērtēt, taču vairs nepaguva. Dažas no savām relikvijām un arī rokrakstus un vēstules centās nodot Literatūras muzejam. Viņai interesēja pastāvīgās un arvien jaunās ekspozīcijas. Viņa bija sabiedriska un atsaucīga, iejūtīga un līdzietīga. Katru dienu pavadīja intensīvi, piesātināti, sevi un citus bagātinot vai arī... mēģinot dalīties likstu smagumā.

Ausmas Pormales dzejoļus visbiežāk atdzejoja Ludmila Kopilova un Ilja Foņakovs, kuras mēs pa-

zīstam kā formu, tā saturu lieliski izpratošus atveidotājus. So pieredzes bagāto atdzejotāju veikums savilgoja Ausmu Pormali, kura tik ļoti vēlējās tuvināties ciltautu lasītājiem.

Ausmas Pormales gaišajiem brīžiem blakus stāvēja arī tumšie, kad viņa jutās vientuļa un atstāta, vārģa kopā ar garastāvokli apdraudošu mazvērtības kompleksu. Reizēm atkal Ausmai Pormalei bija pretenzijas pret tuvāku un tālāku apkārtni un tās cilvēkiem, kuras gribēja redzēt krietnākus nekā viņi spēj būt.

Tāpat bija reizes, kad Ausma Pormale, nokļuvusi parādos, centās pierunāt redaktorus, lai publicē jel kādu viņas vārsmu, izlūdzās ar asarām acīs ievēribu jaunatnēstajam dzejoļim, kurš rakstīts no visas sirds un dvēseles.

Lai kā arī nebūtu, Ausma Pormale dzīvoja savai dzejoļu mākslai, atstāja mums četrus dzejoļu krājumus un divu gadu desmitu publikācijas dzejā un isprozā. Ar interesi sekoja līdzī tam, kas notiek mūsu literatūrā, un bieži vien piedalījās sirdij tuvos pasākumos. Ar interesi sekoja grāmatu jaunumiem un sariķojumiem Rakstnieku grāmatniecībā, klausījās tur dzejniekus, skatījās izstādītās gleznas un keramikū. Tur arī beidzamo reizi tikāmies, kad dzejniece stāstīja, ka jūtoties slēkti un jāejot uz atkārtotu sirds zondēšanu kardioloģiskajā centrā, lai precizētu diagnozi varbūtējai nepieciešamai sirds operācijai.

To visu dzejniece vairs nepaspēja. Bargā kaite novārdzināja pavisam, un 1979. gada rudenī sēru vēsts — mirusi. Vienatnē, savā istabā starp grāmatām. Bērēs nāca pavadīt tuvinieki, draugi un lasītāji. Zajā kleitā ar dzintara rotaslietņiem viņa gulēja zārkā. Lai gan uz tādu iznākumu varējām būt gatavi, taču trieciens smags ir vienmēr. Bēru gājienš no I Meža kapu kapličas uz Raiņa kapiem izvērtās garš un līdzjūtīgs. Mārtiņozes uz dzejnieces kapa vietas skumjas, ka dzīve palikā pusvārdā. Un puķes visu laiku, katru vasaru vēsta, ka atcere nezūd. Mīļa saulainība saglabājas.

Ausmai Pormalei aizejot ir veltīti daudzi dzejoļi. Gan Jelgavā, gan Ventspilī, gan Stučkā, gan Rīgā. Raksta Imants Ziedonis, Rūta Venta, Jana More, Astrida Tabūne, Jānis Bērziņš. Visiem dzejnieces piemiņa dārga.

Laikraksta «Literatūra un Māksla» ievietotajā nekrologā Vaidis Rūja raksta:

«Vēl nupat Raiņa dzejas dienas kopā ar Jelgavas literātu apvienības biedriem uzstājāmies parkā pie Tautas dzejnieka krūšutēla un ar labu vārdu pieminējām Mirdzu Ķempi, kura mums tik daudzām devusi ceļamaizi uz literatūru. Jā, Ausma Pormale mīlēja būt cilvēkos, sevišķi jaunatnes vidū.»

Atjaunināšanās — devīze tiem, kas dzīvo.

Imants Ziedonis savu piemiņas brīdi izteic dzejoļi

Ausmai Pormalei
Es esmu nokritis no gaisa.
Tas ir tik skaidri redzams man.
Tas mākonis, kas salda kaisa
Tur viņa mana balss vēl skan.
Tā nobirst leja tā kā krusa,
Ka sniega kristāls sešstūrīgs.
Lai, draudziņ, Tev ir salda dusai
Ak, dzīvība ir brīnumš siks.
Kas nolaižas no padebeša.
Tā esam atnākuši mēs:
Ka pādītes tai tautas dziesmā
No debess — zelta ķēdītes.
Nu, protams, žel. Nu protams —
raudās,
Ka dzīves piliens skaists un mazs,
Un redzams nav, bet skaidri
jūtamš,
Ka ķēdītes — vēl šūpojas.

Dzejnieces daiļradei veltīts rēķars vakars pēc tam notika Izglītības, augstskolu un zinātnes darbinieku kultūras namā.

Dzejoļi pēc aiziešanas bijuši ievietoti Dzejas dienā, dzimta novada presē, sešu sējumu latviešu dzejas antoloģijā, arī latviešu dzejas antoloģijā baltkrievu valodā Maksima Tanka atdzejojumā, 1984. gadā Rīgā izdotajā latviešu dzejas antoloģijā krievu valodā Iljas Foņakova atdzejojumā.

Ar dzejnieces māti bijusi tikšanās Pļaviņu grāmatniecībā, kur skandēti Ausmas Pormales dzejoļi, kā arī veltījumi viņas personībai un jaunradei dzejas. Novadnieki allaž pratuši novērtēt dzejnieces teikto, viņas izstarotās gaismas nozīmību. Un arī izsaka nožēlu, ka dzejniece dzīvē novēroto vairs nepaguva pārkausēt daiļdarbos, radoši iemūžināt cilvēkos.

Ausma Pormale aizgāja no dzīves tieši tad, kad viņas literāri izkoptais vārds bija ceļā uz savu zenīta spilgtumu, tiešumu un savlaicību.

Redaktors K. DANĪJEVICS